

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **J. Z.**, zastoupen Mgr. Antonínem Novákem, advokátem, se sídlem tř. Kosmonautů 989/8, Olomouc, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 375/1, Praha 2, týkající se řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 6. 2012, č. j. MPSV-UM/2475/12/9S-OLK, ve věci příspěvku na živobytí, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 6. 8. 2014, č. j. 73 Ad 11/2012 - 55,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 6. 8. 2014, č. j. 73 Ad 11/2012 - 55, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.
Vymezení věci

[1] Ve výroku označeným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) byla zamítnuta žaloba žalobce směřující proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 6. 2012, č. j. MPSV-UM/2475/12/9S-OLK, kterým žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky-krajské pobočky v Olomouci ze dne 29. 2. 2012, č. j. 8240/2012/OLO, o odejmutí dávky pomoci v hmotné nouzi-příspěvku na živobytí ode dne 1. 1. 2012.

[2] Krajský soud s odkazy na zákonná ustanovení ve znění účinném ke dni vydání rozhodnutí (§ 8 odst. 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, § 10 odst. 3 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, § 8 odst. 2 věta první a § 8 odst. 3 část věty před středníkem, § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi a § 1 nařízení vlády č. 409/2011 Sb., na nařízení vlády č. 128/2011 Sb. k § 8 odst. 2 zákona č. 110/2006 Sb., a další citovaná ustanovení), na související čl. Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod, dostupnou literaturu a rozhodnutí Ústavního soudu, neshledal důvodnou námitku žalobce, že došlo v daném případě k jeho diskriminaci znevýhodněním vyplývajícím ze zákona, který je podle něho v rozporu s Ústavou ČR, Listinou základních práv a svobod a s Evropskou sociální chartou, neboť u určité skupiny občanů (OSVČ) nepřihlíží k jejich skutečné sociální situaci, ale vychází z předpokladu, že mají určitý započitatelný příjem. Krajský soud rovněž v dané právní úpravě neshledal porušení principu rovnosti v právech a konečně ani namítané porušení práva žalobce stran stanovení lhůty pro doplnění odvolání s poukazem na judikaturu v procesně obdobné věci.

[3] Včasnou kasační stížností žalobce (dále též jen „stěžovatel“) napadl tento rozsudek z důvodu porušení jeho práva na spravedlivé soudní řízení a navrhl jeho zrušení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

[4] Za první tvrdil, že soud rozhodl ve věci bez jednání, a to přesto, že stěžovatel jednoznačně projevil nesouhlas s takovým postupem. Byl mu tak upřen přístup k soudu, nemohl se projednání věci zúčastnit a být slyšen, řízení před soudem tak bylo stíženo jinou vadou řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Za druhé namítl, že se soud ne zcela věrohodně vypořádal s argumenty žaloby, dostatečně se nezabýval otázkou znevýhodnění (diskriminace) skupiny žadatelů o příspěvek na živobytí, a také toto znevýhodnění/diskriminaci, vyplývající ze zákona, řádně nezduvodnil; napadené rozhodnutí je tak podle žalobce nesrozumitelné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti ve lhůtě nevyjádřil.

II.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem.

[7] Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek krajského soudu vzešel (ustanovení § 102 s. ř. s.), kasační stížnost je včasná (ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s.) a přípustná, neboť nejsou naplněny důvody podle ustanovení § 104 s. ř. s. způsobující její nepřipustnost.

[8] Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.). Podle § 109 odst. 4 s. ř. s. je *Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek*

pokračování

nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

[9] Kasační stížnost je důvodná.

[10] Ze spisu krajského soudu Nejvyšší správní soud zjistil, že krajský soud poté, co byl usnesením zdejšího soudu ze dne 16. 1. 2013, č. j. Nad 124/2012 - 40, určen jako soud místně příslušný, žalobci (dle pokynu předsedkyně senátu na č. l. 50) doručil vyjádření žalovaného (č. l. 29 - 32) a „přípis“, v němž jej vyzval /bod b) pokynu/aby, hodlá-li tak učinit, podal k tomuto vyjádření repliku nejpozději do dvou týdnů od doručení této výzvy a /bod c) pokynu/ jej požádal ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s., aby soudu sdělil, zda souhlasí s tím, aby ve věci bylo rozhodnuto bez jednání, současně jej poučil, že souhlas je udělen i tehdy, nevyjádří-li ve stanovené lhůtě dvou týdnů od doručení výzvy svůj nesouhlas; souhlas pak že musí být bezpodmínečný a lze jej do rozhodnutí soudu odvolat. Ačkoli v soudním spisu není založen originál této písemnosti, v pokynech soudu soudní kanceláři pod písm. c) označované jako „výzva“, lze z reakce žalobce založené na č. l. 52 usuzovat, že se soud dotazoval, zda žalobce souhlasí s rozhodnutím o věci samé bez jednání a současně je poučil o tom, že ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. i v případě, že účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu nevyjádří svůj nesouhlas, má se za to, že je souhlas rovněž udělen. Pokyn byl předložen soudní kanceláři dne 13. 3. 2014, odeslán následující den 14. 3. 2014 a žalobci doručen 28. 3. 2014 (poslední den lhůty k vyzvednutí uložené zásilky určené do vlastních rukou). Žalobce ve svém podání ze dne 8. 4. 2014, doručeném do podatelny soudu osobně dne 11. 4. 2014 (na č. l. 52) reagoval na přípis (výzvu) soudu tak, že výslovně uvedl: „*Nesouhlasím, aby ve věci bylo rozhodnuto bez jednání*“. V témže podání pak žalobce namítl, že mu bylo vyjádření žalovaného doručeno v kopii s deformací písma, požádal proto o nové jeho zaslání a o delší lhůtu k vyjádření. Této žádosti soud vyhověl, přípisem doručeným žalobci 28. 4. 2014 lhůtu prodloužil do 26. 5. 2014 (č. l. 53). Žalobce následně dne 26. 5. 2014 doručil osobně soudu repliku k vyjádření žalovaného (č. l. 54).

[11] Dle § 51 odst. 1 s. ř. s. může soud rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen. Dle *odstavce 2* téhož ustanovení stanoví-li tak tento zákon, rozhoduje soud bez jednání o věci samé i v dalších případech. Toto zákonné ustanovení stanoví předpoklady (fikci souhlasu), kdy může soud o žalobě rozhodnout bez jednání. Pravidlem při soudním rozhodování je vždy nařízení ústního jednání, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání (srov. též čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky). Výjimkou z této zásady je možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání, tato výjimka však musí být vykládána zejména s ohledem na zájmy účastníka řízení, neboť je to tento účastník řízení, o jehož právech se rozhoduje a tento účastník také s řízením disponuje.

[12] Vzhledem k uvedeným zjištěným skutečnostem je nesporné, že krajský soud vyzval stěžovatele v roli žalobce, aby v zákonné lhůtě sdělil, zda souhlasí s rozhodnutím o věci samé bez jednání, popřípadě ve stejné lhůtě sdělil soudu svůj nesouhlas s takovým

postupem. Sdělil-li žalobce v poslední den zákonné dvoutýdenní lhůty, že trvá na nařízení jednání a soud přesto jednání nenařídil a rozhodl ve věci, došlo v řízení k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. To samo o sobě představuje naplnění důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., což vede ke zrušení rozsudku krajského soudu. Přezkoumávaným rozsudkem soud žalobu zamítl pro nedůvodnost, takže zde nemohla mít místa aplikace ustanovení § 51 odst. 2 s. ř. s. citovaného výše, jelikož soudní řád správní připouští vydání rozsudku bez jednání kromě případů uvedených v odstavci prvním pouze, ruší-li soud napadené rozhodnutí správního orgánu pro vady řízení uvedené v § 76 odst. 1, 2 s. ř. s., popřípadě vyslovuje-li jeho nicotnost. Právo účastníka řízení na veřejné projednání jeho věci v jeho přítomnosti včetně možnosti se k věci vyjádřit, je v ústavněprávní rovině garantováno článkem 38 Listiny základních práv a svobod. Jeho porušení je důvodem ke zrušení rozhodnutí, jež je výsledkem řízení, v němž k takovému pochybení došlo, a vrácení věci soudu k dalšímu řízení. Pro úplnost Nejvyšší správní soud odkazuje na judikaturu tohoto soudu, vztahující se k aplikaci § 51 s. ř. s. (např. rozsudek č. j. 4 As 46/2004 - 58; sp. zn. 2 Azs 216/2005, publikovaný ve Sb. NSS 975/2006; rozsudek sp. zn. 1 Azs 76/2005, publikovaný ve Sb. NSS pod č. 859/2006; rozsudek č. j. 2 Aps 4/2008 - 138, publikovaný ve Sb. NSS pod č. 1718/2008).

[13] V novém řízení krajský soud v souladu s oprávněným požadavkem žalobce (stěžovatele) a v souladu s právě vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4 s. ř. s.) k projednání žaloby nařídí ústní jednání, ke kterému předvolá obě strany. V novém rozhodnutí ve věci samé se znovu vypořádá se všemi uplatněnými žalobními body a zohlední i výsledky jednání.

[14] Vzhledem k tomu, že při ústním jednání může dojít k doplnění právní argumentace k žalobním bodům uplatněným ve lhůtě k podání žaloby ve směrech, jež nyní nelze předjímat, považuje Nejvyšší správní soud v tomto okamžiku za nadbytečné posuzovat opodstatněnost druhé námitky stěžovatele vznesené v kasační stížnosti. Potvrzení srozumitelnosti odůvodnění rozsudku a posouzení otázky, zda se krajský soud dostatečně vypořádal s argumentací žalobce, by postrádalo za této situace praktický význam.

[15] Nad rámec nicméně považuje Nejvyšší správní soud dodat, že povinnost orgánů veřejné moci svá rozhodnutí řádně odůvodnit nelze interpretovat jako požadavek detailní odpovědi na každou námitku (ve vztahu k soudům srov. např. odst. 61 rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci Van de Hurk v. Nizozemí). Námitku lze vypořádat i tak, že soud v odůvodnění svého rozhodnutí prezentuje od názoru žalobce odlišný názor, který přesvědčivě zdůvodní a tím - minimálně implicitně - námitku vypořádá. Absence odpovědi na ten či onen argument žalobce v odůvodnění rozhodnutí soudu nezpůsobuje nezákonnost rozhodnutí či dokonce jeho nepřezkoumatelnost. Takovýto požadavek by mohl vést až k absurdním důsledkům a k porušení zásady efektivity a hospodárnosti řízení. Podstatné je, aby se správní soud vypořádal se všemi základními námitkami účastníka řízení. Rozsah reakce soudu na konkrétní námitky je co do šíře odůvodnění spjat s otázkou hledání míry, proto zpravidla postačuje, jsou-li vypořádány alespoň základní námitky účastníka řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008 - 13, dostupný na www.nssoud.cz). Akceptována je odpověď implicitní i Ústavním soudem (srov. např. usnesení ze dne 18. 11.

pokračování

2011, sp. zn. II. ÚS 2774/09 /odstavec 4 odůvodnění/, usnesení ze dne 11. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 609/10 /odstavec 5 odůvodnění/, usnesení ze dne 7. 5. 2009, sp. zn. II. ÚS 515/09 /odstavec 6 odůvodnění/, náleze ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, bod 68). Obdobně se k této otázce staví i Nejvyšší správní soud (srov. rozsudky ze dne 29. 3. 2013, č. j. 8 Afs 41/2012 - 50, bod 21, nebo ze dne 6. 6. 2013, č. j. 1 Afs 44/2013 - 30, bod 41, popř. ze dne 3. 7. 2013, č. j. 1 As 17/2013 - 50, bod 17). Skutečnost, že soud nepřisvědčil argumentaci účastníka řízení, nelze bez dalšího považovat za porušení jeho práva na spravedlivý proces. Toto právo nelze vykládat tak, že jde o právo jednotlivce na vyhovění jeho návrhu či na rozhodnutí v jeho prospěch (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. III. ÚS 2773/11, dostupné /stejně jako další citovaná rozhodnutí Ústavního soudu/ na <http://nalus.usoud.cz>).

[16] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Městský soud v Praze v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. října 2014

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu